

Механіка покриттів

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	13 Механічна інженерія
Спеціальність	<i>131-- прикладна механіка</i>
Освітня програма	<i>Технологічні системи інженерії з'єднань та поверхонь</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весніний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>150/5 кредитів ЄКТС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>згідно rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: д.т.н, професор Копилов Вячеслав Іванович, kopviacheslav@gmail.com
Розміщення курсу	Аспіранти отримують лекції по електронній пошті або періодично у вигляді конференції з використанням платформи дистанційного навчання

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліну треба вивчати для розуміння досягнень щодо інноваційних процесів і проектів в інженерії поверхні та покриттів, для освоєння сукупності новітніх підходів, методів і способів аналізу фазового складу, структурного і напружено-деформованого стану багатофазових покриттів і поверхневих шарів композиційних матеріалів. Аспірант повинен вміти оцінити пружні, міцнісні характеристики покриттів, їхню тріщиностійкість, що відповідають за експлуатаційні властивості виробів та конструкцій в цілому, призначити матеріали для напilenня та відповідне обладнання для досліджень.

Метою дисципліни є формування у аспірантів компетенцій в галузі нових технологій щодо розроблення композиційних матеріалів і виробів шляхом утворення покриттів різного функціонального призначення, отримання базових знань з технологій нанесення і оброблювання покриттів та різноманітних фізико-механічних методів досліджень і випробувань сучасних композицій.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Вміння виявляти та вирішувати проблеми.
- ЗК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Здатність розробляти та управляти проектами.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Здатність критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та складних ідей в процесі досліджень механічних конструкцій, машин, матеріалів і виробничих процесів машинобудування на основі новітніх знань в галузі механіки та суміжних предметних галузей.

ФК2. Здатність представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи, зокрема англійською мовою, в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів за спеціальністю.

ФК3. Здатність генерувати нові ідеї та вміння обґрунтування нових інноваційних проектів та просування їх на ринку.

ФК4. Здатність критичного осмислення проблем у навчанні, професійній і дослідницькій діяльності на рівні новітніх досягнень інженерних наук та на межі предметних галузей.

ФК5. Здатність поставити задачу і визначити шляхи вирішення проблеми засобами прикладної механіки та суміжних предметних галузей, знання методів пошуку оптимального рішення за умов неповної інформації та суперечливих вимог.

ФК6. Здатність планувати і виконувати експериментальні дослідження, обробляти результати експерименту на основі використання сучасних інформаційних технологій та мікропроцесорної техніки, інтерпретувати результати натурних або модельних експериментів.

Програмні результати навчання:

РН1. Знати загальну теорію і методики проведення наукових досліджень та вміння їх практично застосовувати для досліджень об'єктів в галузі механічної інженерії.

РН2. Виконувати науковий пошук і на основі аналізу його результатів визначати шляхи вирішення поставлених задач.

РН3. Знати теорію планування експериментів та методики оцінювання достовірності їх результатів.

РН4. Практичні навички академічного письма англійською мовою і представлення результатів своєї наукової роботи в зарубіжних наукових виданнях та матеріалах конференцій.

РН5. Читати та розуміти іншомовні тексти за спеціальністю та представляти і обговорювати свою наукову роботу іноземною мовою.

РН6. Знати процедури та володіти навичками підготовки проектів наукових досліджень за вітчизняними та міжнародними грантами і конкурсами.

РН7. Навички підготовки матеріалів заявок для захисту прав інтелектуальної власності.

РН8. Навички використання сучасних комп'ютерних засобів та інформаційних технологій у науковій діяльності, зокрема при виконанні експериментальних досліджень.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Перелік попередніх навчальних курсів, які необхідні фахівцю для успішного засвоєння дисципліни:

- Матеріалознавство та термічна обробка матеріалів; Технологія нанесення покриття; Газотермічна обробка матеріалів; Поверхневі фізико-хімічні процеси; Інженерія покриття; Технологія зміцнення поверхонь; Обладнання для нанесення покриття; Обробка поверхонь з покриттям; Методи планування експерименту в інженерії покриття.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО МІЦНІСТЬ І РУЙНУВАННЯ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

Тема 1.1. Основні положення механіки деформації і міцності металів і сплавів.

Тема 1.2. Фізичні основи міцності

РОЗДІЛ 2.. СИСТЕМИ МАТЕРІАЛІВ

Тема 2.1. Загальні положення створення різних систем матеріалів

Тема 2.2 Повзучість і тривала міцність матеріалів з покриттями

Тема 2.3 Руйнування матеріалів при втомі

Тема 2.4 Зносостійкість покриттів

Тема 2.5 Тріщиностійкість (в'язкість руйнування) об'ємно - зміцнених сплавів

РОЗДІЛ 3. ФІЗИКО-МЕХАНІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ МАТЕРІАЛІВ З БАГАТОФАЗНИМИ ПОКРИТТЯМИ

Тема 3.1. Адгезійно-когезійна міцність плазмових покриттів

Тема 3.2. Основні підходи до дослідження внутрішнього тертя в твердих тілах

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

4.1. Механика разрушения и прочность материалов: Справ. пособие: В 4 т./Под общей ред. Панасюка В.В. – Киев: Наук. Думка, 1988.

4.2. Екобори Такео. Научные основы прочности и разрушения материалов. Пер. с яп.- Киев.: Наукова думка, 1978.- 352 с.

4.3. Хоникомб Р. Пластическая деформация металлов. Пер. с английского. – М.: Мир.– 1972. – 408 с.

4.4. Тушинский Л.И, Плохов А.В. Исследование структуры и физико- механических свойств покрытий.- Новосибирск.: Наука, 1986.- 197 с.

4.5. Фридман Я.Б. Механические свойства металлов. Изд. 3-е перераб. и доп. в двух частях. – М: Машиностроение. – 1974.

4. 6. Хасуй А. Техника напыления.- М.: Машиностроение, 1975.- 288 с.

4.7. Аппен А.А. Температуроустойчивые неорганические покрытия.- Л.:Изд.-во "Химия", 1967.- 240 с.

4.8. Кудинов В.В. Плазменные покрытия.- М.: Наука, 1977.- 184 с.

4.9. Максимович Г.Г., Шатинский В.Ф., Копылов В.И. Физико-химические процессы при плазменном напылении и разрушении материалов с покрытиями.- Киев: Наук. думка, 1983.- 264 с.

4.10. Антоненко Д.А Копылов В. И. Трещиностойкость композитных материалов с нанокерамическими составляющими / В. И. Копылов, // Вісник донбаської державної машинобудівної академії.– № 3(28) – 2012.- С. 24–29.

4.11. Копылов В. И. Взаимосвязь между вязкостью разрушения и адгезионнокогезионными характеристиками газотермических покрытий / В. И. Копылов, Д. А. Антоненко // Проблемы техники – № 4 – 2013.- С.145–160.

4.12. Копылов В.И., Смирнов И.В., Селиверстов И.А. Формирование и свойства плазменных многофазных покрытий с наноразмерными составляющими. Монография. – Киев:«Наукова думка», 2019. – 312 с.

4.13. Копылов В. И. Влияние состава и микроструктуры керамических оксидных покрытий на физико-механические свойства композиционных материалов / В. И. Копылов, И. В. Смирнов, С. В. Рыбаков // Проблемы техники. – 2005. – №2. – С. 3 – 19.

4.14. Башта А.В. Механические характеристики прочности приповерхностных слоев конструкционной керамики / А.В. Башта // Вісник НТУ «ХТУ».- 2012.- №48 (954).- С.15-24.

4.15. Копылов В. И. Физико-механические характеристики и внутреннее трение материалов с многофазными плазменными покрытиями / В. И. Копылов, Д. А. Антоненко // Проблемы техники – № 2 – 2014. С. 72–89.

4. 16. Регель В. Р. Кинетическа яприрода прочности твердых тел / В. Р. Регель, А. И. Слуцкер, Э. Е. Томашевский. – М.: Наука, 1974. – 560 с.

4.17. Ван Флек Л. Теоретическое и прикладное материаловедение. Пер. с англ.– М: Атомиздат.– 1975.- 472 с.

- 4.18. Крагельский И. В. Основы расчетов на трение и износ. / И. В. Крагельский, М. Н. Добычин, В. С. Комбалов.– М.: Машиностроение, 1977.– 526 с.
4. 19. Черновол М.И. Упрочнение и восстановление деталей машин композиционными покрытиями.-Киев.: Вища школа, 1992.- 79 с.
- 4.20. Зенкин Н.А., Копылов В.И. Повышение эксплуатационных характеристик композиционных материалов путем оптимизации упрочняющих технологий. Монография. – Киев: Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України. – 202.– 272 с.
- 4.21. Бакли Д. Поверхностные явления при адгезии и фрикционном взаимодействии.- М.: Машиностроение, 1986.- 359 с
- 4.22. Авдеев Н.В. Технология и выбор способа материалопокрытия..- Ташкент.: Мехнат, 1990.- 270 с.
- 4.23. Копылов В.І., Смирнов І.В., Антоненко Д.О. Адгезійні властивості і міцність зчеплення газотермічних покриттів Наукові вісті НТУУ «КПІ». -2010.-№1.- 19 с.
- 4.24. Красулин Ю.Л. Структура и разрушение материалов из порошков тугоплавких соединений / Ю.Л. Красулин, С.М. Баринов, В.С. Иванов. - М.: Наука, 1985.- 148с.
- 4.25. Постников В.С. Внутреннее трение в металлах..– М.: Металлургия. – 1974.– 352 с.
- 4.26. Криштал М. А. Внутреннее трение и структура металлов / М. А. Криштал, Н. С. Головин. – М.: Металлургия, 1976. – 376 с.
- 4.27. Копылов В. И. Влияние плазменных покрытий из порошков с наноразмерными составляющими на внутреннее трение железа / В. И. Копылов, С. Л. Рево, И. В. Смирнов, Е. А. Иваненко, Ф. В. Лозовый, Д. А. Антоненко // Наносистемы, наноматериалы, нанотехнології. Збірник наукових праць. — 2010. — том.8.— Випуск 1. — С.209-215.
- 4.28. Копылов В. И. Основные особенности формирования многокомпонентных газотермических покрытий, обуславливающие физико-механические свойства композиций при напылении / В. И. Копылов, И. А. Варвус, Б. Г. Стронгин и др. // Физ. - хим. механика материалов. – 1991. – №1. – С. 65 – 70.

Додаткова

- 4.29. Копылов В.І., Смирнов І.В. Поверхневі фізико-хімічні процеси. Київ: НТУУ «КПІ», 2012.- 285 с.
- 4.30. Ляшенко Б. А. О критериях адгезионно-когезионной равнопрочности и термостойкости защитных покрытий / Б.А. Ляшенко// Проблемы прочности. – 1980. – № 10. – С. 114-116.
- 4.31. Головин Ю.И. Наноиндентирование и механические свойства твердых тел в субмикрообъемах, тонких приповерхностных слоях и пленках. (Обзор) / Физика твердого тела.- 2008.- т.50, вып. 12.- С.-2113-2142.
- 4.32. Долгов А. Н. Метод определения модуля упругости газотермических покрытий. // Порошковая металлургия. – 2004. – №7/8. – С. 110 – 115.
- 4.33. Копылов В. И. Использование критериев разрушения для оценки прочностных свойств газотермических покрытий/ В. И. Копылов, И. В. Смирнов, Н. А. Долгов // Проблемы техники. — 2004. — №4. — С.3-11.
- 4.34. Алехин В.П. Физика прочности и пластичности поверхностных слоев материалов.- М: Изд-во "Наука", 1983.- 280 с.
- 4.35. Борисов Ю.С., Харламов Ю.А., Сидоренко С.Л., Ардатовская Е.Н. Газотермические покрытия из порошковых материалов. Справочник.- Киев.: Наукова думка, 1987.- 544 с.
- 4.36. Хасуй А., Моригаки О. Наплавка и напыление.- М.: Машиностроение, 1985.- 240 с.

Базовими для вивчення дисципліни є джерела 4.1-4.28, решта – факультативні.
Зазначені джерела є у вільному доступі у бібліотеці КРІ та інтернеті.
Наведені джерела повністю відображають зміст вказаних для вивчення тем.

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ.

Найменування розділів, тем 1	Розподіл начального часу				
	Всього 2	Лекц. 3	Прак. 4	Лаб. 5	СРС 6
Семестр 2					
РОЗДІЛ 1. РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО МІЦНІСТЬ І РУЙНУВАННЯ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ					30
Тема 1.1. Основні положення механіки деформації і міцності металів і сплавів.		8			15
Тема 1.2. Фізичні основи міцності		8			15
РОЗДІЛ 2.. СИСТЕМИ МАТЕРІАЛІВ					50
Тема 2.1. Загальні положення створення різних систем матеріалів		10			10
Тема 2.2 Повзучість і тривала міцність матеріалів з покриттями		6			10
Тема 2.3 Руйнування матеріалів при втомі		4			10
Тема 2.4 Зносостійкість покриттів		4			8
Тема 2.5 Тріщиностійкість (в'язкість руйнування) об'ємно - зміцнених сплавів		4			12
РОЗДІЛ 3. ФІЗИКО-МЕХАНІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ МАТЕРІАЛІВ З БАГАТОФАЗНИМИ ПОКРИТТЯМИ					14
Тема 3.1. Адгезійно-когезійна міцність плазмових покриттів		4			6
Тема 3.2. Основні підходи до дослідження внутрішнього тертя в твердих тілах		6			8
Всього лекцій		54			
Екзамен		2			
Всього	150	56			94

5.2 ЛЕКЦІЇ.

Семестр 3

Розділ 1. Сучасні уявлення про міцність і руйнування конструкційних матеріалів.

Тема 1. Основні положення механіки деформації і міцності металів і сплавів.

Лекція 1. Загальні поняття про міцність матеріалів. Комплекс методик досліджень властивостей покриттів і матеріалів з покриттями.

Основна література: [4.1, стор. 16-23; 4.2, стор. 15-18; 4.4, стор. 13-20]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 2. Елементи механіки деформованого твердого тіла; деякі вихідні поняття.

Основна література: [4.17, стор.7-18, 167-174]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 3. Теоретична міцність твердих тіл при відриві і зсуві.

Основна література: [4.2, стор.18-26; 4.3, стор.40-41; 17, стор. 189-191]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 4. Класичні критерії міцності і пластичності ізотропних матеріалів.

Основна література: [4.2, стор. 41-56].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Тема 2. Фізичні основи міцності.

Лекція 5. Дефекти в кристалах. Загальні відомості про теорію дислокацій.

Основна література: [4.1, стор. 23-28; 4.2, стор. 57-86; 4.3, стор. 41-63; 4.5, стор. 415-431].

Завдання на СРС: Праця над конспектом – 1 год.

Лекція 6. Розмноження дислокацій, механізм роботи джерела Франка-Рида.

Основна література: [4.2, стор. 87-103; 4.3, стор. 47-53].

Завдання на СРС: Праця над конспектом – 1 год.

Лекція 7. Чинники, що викликають зниження міцності. Концентратори напруги.

Основна література: [4.1, стор. 69-103; 4.2, стор. 104-107]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 8. Енергетичний критерій руйнування Гріффітса. Концепція Ірвіна-Орвана.

Основна література: [4.2, стор. 130-156].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Розділ 2. Системи матеріалів.

Тема 1. Загальні положення створення різних систем матеріалів.

Лекція 9. Характеристика основних факторів, які впливають на властивості системи основа-покриття.

Основна література: [4.9, стор. 146-155].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Лекція 10. Утворення і розрахунок залишкової напруги в композиціях.

Основна література: [4.7, стор. 194-207; 4.9, стор. 111-145]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 11. Статичні методи визначення характеристик міцності матеріалів з покриттями.

Основна література: [4.4, стор. 21-76; 4.9, стор. 146-167; 4.14, стор. 15-24; 4.20, стор. 118-136].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 12. Основні методи та параметри дослідження процесів руйнування плазмових покриттів.

Основна література: [4.4, стор. 21-76; 4.6, стор. 25-36; 4.8, стор. 56-73; 4.9, стор. 163-169; 4.10, стор. 24-29; 4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 181-200; 4.13, стор. 3-194; 4.15, стор. 72-89].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 13. Моделювання процесу розтріскування і відшаровування плазмових покриттів.

Основна література: [4.10, стор. 24-29; 4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 201-214].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Тема 2. Повзучість і тривала міцність матеріалів з покриттями.

Лекція 14. Характер деформації і руйнування матеріалів при повзучості.

Основна література: [4.9, стор. 168-172; 4.17, стор. 400-403].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Лекція 15. Кінетична концепція міцності твердих тіл (термофлуктуаційний механізм руйнування).

Основна література: [4.9, стор. 173-178; 4.16, стор. 66-140]

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 16. В'язкий мікромеханізм руйнування композицій при повзучості.

Основна література: [4.9, стор. 178-189].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Тема 3. Руйнування матеріалів при втомі

Лекція 17. Характеристики втоми; цикли напруги. Загальні поняття втоми матеріалів.

Основна література: [4.3, стор. 341-366; 4.9, стор. 156-163].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 18. Пошкоджуваність при втомі і ініціація тріщин. Кінетика тріщинообразовання і руйнування матеріалів з покриттями при втомі.

Основна література: [4.3, стор. 341-366; 4.9, стор. 156-163; 4.17, стор. 396-400].

Завдання на СРС: Праця над конспектом.

Тема 4. Зносостійкість покриттів.

Лекція 19. Твердість і знос матеріалів покриттів. Види зносу.

Основна література: [4.12, стор. 264-283; 4.18, стор. 271-312; 4.20, стор. 176-220; 4.21, стор. 203-266].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Лекція 20. Розробка складу зносостійких покриттів.

Основна література: [4.4, стор. 95-125; 4.19, стор. 28-67].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему

Тема 5. Тріщиностійкість (в'язкість руйнування) об'ємно зміцнених сплавів.

Лекція 21. Загальні відомості про в'язкість руйнування матеріалів з покриттями

Основна література: [4.4, стор. 134-154; 4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 201-214; 4.24, стор. 56-81].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 22. Тріщиностійкість конструктивних матеріалів з плазмовими покриттями, що містять наноскладові

Основна література: [4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 207-229].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Розділ 3. Фізико-механічні властивості матеріалів з багатофазними покриттями.

Тема 1. Адгезійно-когезійна міцність плазмових покриттів.

Лекція 23. Умови формування міцних адгезійних зв'язків покриття з основою

Основна література: [4.9, стор. 79-110; 4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 92-108; 4.23, стор. 6-25].

Завдання на СРС: Праця над конспектом.

Лекція 24. Трибологічні властивості плазмових покриттів з нанорозмірними складовими.

Основна література: [4.11, стор. 145-160; 4.12, стор. 264-283; 4.20, стор. 195-201].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Тема 2. Основні підходи до дослідження внутрішнього тертя в твердих тілах.

Лекція 25. Загальні положення про внутрішнє тертя.

Основна література: [4.9, стор. 190-197; 4.25, стор. 9-56; 4.26, стор. 5-102.....].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 26. Внутрішнє тертя матеріалів з плазмовими покриттями.

Основна література: [4.9, стор. 197-204; 4.27, стор. 209-215].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

Лекція 27. Внутрішнє тертя матеріалів з плазмовими керамічними покриттями, що містять наноскладові.

Основна література: [4.12, стор. 229-257; 4.15, стор. 72-87; 4.27, стор. 209-215; 4.28, стор. 65-70].

Завдання на СРС: Праця над конспектом. Підготовка реферату на додаткову тему.

5. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота спрямована на засвоєння лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовки до експрес-контролю на лекціях, для самостійної роботи – 94 год.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Вивчення кредитного модуля відбувається згідно графіку навчального процесу з обов'язковим відвідуванням всіх видів занять. є можливість опанувати кредитний модуль у

змішаному режимі: ознайомлюватись з теоретичним матеріалом лекцій – самостійно, з можливістю проведення консультацій викладачем.

Правила поведінки на заняттях.

Правила поведінки на заняттях регламентуються етичними нормами: всі учасники освітнього процесу в університеті повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», загальноприйнятих моральних принципів, підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності, дбайливо ставитися до університетського майна.

Під час аудиторних занять студенти повинні дотримуватись діючих правил охорони праці, безпеки життєдіяльності і правил пожежної безпеки, а в разі навчання за дистанційною формою виконувати вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я під час роботи з екранними пристроями.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Порушення термінів виконання певного виду робіт враховується згідно рейтингової системи оцінювання.

Політика щодо академічної доброчесності докладно описана у Кодексі Честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/code>) і передбачає повну відповідальність студента за те, що всі виконані ним завдання відповідають принципам академічної доброчесності.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль.

На лекціях студент виконує письмову самостійну роботу у вигляді Експрес тестів - надає відповіді на контрольні питання.

Календарний контроль.

Календарний контроль не передбачено.

Семестровий контроль.

В якості контролю знань, опанованих студентами за семестр викладання освітнього компоненту, навчальним планом передбачено складання заліку.

Рейтингова система оцінювання та критерії нарахування вагових балів:

Рейтинг студента по дисципліні складається з балів, отриманих їм за:

1. Експрес-контроль на лекції.
2. Відповідь на екзамені.

Система нарахування рейтингових (вагових) балів і критерії оцінювання.

1. Експрес-контроль на лекції.

Ваговий бал – 3. Максимальна кількість балів, які можна одержати за позитивні результати експрес-контролю на лекціях (26 занять): $3 \times 26 = 78$ балів.

Штрафні та заохочувальні бали:

1. За несвоєчасне виконання певного виду робіт знімається 20% від максимального балу.
2. Заохочувальні бали нараховуються за розв'язок студентом індивідуальних завдань (за бажанням студента/аспіранта) з дисципліни «+1...5 балів».

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R_C = \sum r_k = 78 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює — 22 балів

Таким чином, рейтингова шкала з кредитного модуля складає $R = R_C + R_{зал} = 100$ балів

Необхідною умовою допуску до екзамену є стартовий рейтинг не менший 60% від R_C тобто 46 балів.

Семестровий контроль: екзамен.

Максимальна кількість балів за правильні відповіді на екзамені – 24.

На заліку студенти/аспіранти виконують письмову контрольну роботу. Кожне завдання містить три питання. Кожне питання оцінюється у 8 балів,

Система оцінювання теоретичних питань:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) 7–8 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) 6 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) 5 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь 0 балів.

Сума стартових балів і балів за залікову контрольну роботу переводиться до залікової оцінки згідно з таблицею відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою.

Таблиця для переведення рейтингової оцінки по навчальній дисципліні.

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

В умовах **on-line** лекційні заняття проводяться з використанням платформи дистанційного навчання

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: д.т.н., професор Копилов Вячеслав Іванович

Ухвалено кафедрою _____ (протокол № __ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету¹ (протокол № __ від _____)

¹ Методичною радою університету – для загальноуніверситетських дисциплін.